

CENTER FOR PUBLIC DELIBERATION

Deliberate
a
participate

Právní rámec

- **Právo na informace**
- Zákon č. 106/1999 Sb. – svobodný přístup k informacím
- Zákon č. 123/1998 Sb. – právo na informace o životním prostředí
- **Účast veřejnosti ve správních řízeních**
- Zákon č. 114/192 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivu na životní prostředí
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon

Participace shora a zdola

	Kdo participaci iniciuje a určuje jak bude zapojení vypadat	Příklady technik participace
Participace shora	investor (samospráva, soukromý developer)	anketa série plánovacích setkání účast v pracovních skupinách
Participace zdola	obyvatelstvo spolky advokační neziskové organizaci	neformální komunikace protesty žaloby

Žebřík participace (Arnstein, 1969)

Občanská kontrola	Zmocnění
Delegování moci	
Partnerství	
Chlácholení	Různé stupně tokenismu
Konzultace	
Informování	
Terapie	Není participace
Manipulace	

JAKÝ JE ÚČEL PRO ZAPOJENÍ OBČANŮ DO DANÉHO PROJEKTU ČI TÉMATU?

NECHAT OBČANY
O NĚČEM ROZHODNOUT?

Chceme nechat občany rozhodnout. Například prostřednictvím hlasování o konkrétních návrzích či projektech, jak je tomu u participativního rozpočtu.

SPOLUPRACOVAT
S OBČANY NA URČITÉM
ŘEŠENÍ?

Chceme občanům dát možnost využít jejich vlastní expertizu a zdroje, hlavně čas. Nejčastěji v rámci pracovních skupin nebo komisí.

NECHAT OBČANY GENEROVAT
VLASTNÍ ŘEŠENÍ?

Občané mohou přicházet s nápady na nová a lepší řešení. Například prostřednictvím zásobníků projektů nebo již zmíněného participativního rozpočtu.

UMOŽNIT VEŘEJNOU DISKUZÍ
NAD PROJEKTEM ČI TÉMATEM?

Vytvořit prostor, kde občané mohou sdílet své názory a společně se snažit domluvit na určitém řešení či rozhodnutí. Typicky jako moderovaná veřejná diskuze.

ZÍSKAT NÁZOR OBČANŮ
NA URČITÉ TÉMA?

Získat od občanů zpětnou vazbu ke konkrétním otázkám, poznat jejich potřeby a postoje. Typicky jako názorové šetření či dotazování.

UMOŽNIT OBČANŮM DEFINOVAT
PROBLÉMY V DANÉM TÉMATU?

Občané sami přicházejí s tím, co jim v daném tématu vadí, od možnosti nahlásit určitý problém danému úředníkovi k jednoduché anketě na dané téma.

INFORMOVAT OBČANY?

Imožnit občanům vytvořit si informovaný názor, případně je na upozornit na možnosti jak dále se mohou do projektu či tématu zapojit.

Základní formy informování

Úřední deska – tradiční, ale málo sledovaná

Web obce – široký dosah, vhodný pro detailní informace

Letáky, brožury, zpravodaje – oslovují specifické skupiny

SMS, e-mail, sociální sítě – rychlé, ale nutná moderace

Veřejná slyšení, výstavy – přímý kontakt s občany

Sběr názorů občanů

Ankety a dotazníky – rychlý
přehled preferencí

Fokusní skupiny – hlubší pohled,
menší počet účastníků

Mapování a vycházky – propojení
s místem, vizuální vstupy

Online nástroje – nízkoprahové,
ale hrozí manipulace

Participace v terénu a veřejném prostoru

Konzultační stánky – flexibilní,
osobní kontakt

Den otevřených dveří –
neformální prostředí

Interaktivní výstavy –
vizualizace návrhů

Veřejná setkání – přímá
diskuse

Plánovací a deliberativní metody

Plánovací workshopy a víkendy
– spolupráce aktérů

Plánovací turné – zapojení
různých komunit

Komunitní plánovací kanceláře
– dlouhodobé zapojení

World Café, kulaté stoly –
otevřená diskuse

Pokročilé
metody a
přímá
demokracie

Občanské poroty, deliberative
pooling – kvalitní debata

Participační rozpočty – občané
rozhodují o části rozpočtu

Referendum – nejvyšší míra
zapojení

Nutnost dobré přípravy a
informovanosti

Příklady deliberativních fór

	Počet účastníku	Délka trvání	Výstup	Příklady
Citizens' jury	12-35	2-5 dní	Doporučení v občanském reportu	Oregon Citizens' Initiative (US), Mass-LBP (CA), NewDemocracy (AU)
Planning cell	25	2-7 dní	Občanský report shrnující výstupy diskuse	University of Wuppertal (Německo)
Consensus conference	10-24	3 dny + přípravný víkend	Doporučení v občanském reportu	Danish boards of Technology
Citizen assembly	99-150	Série víkendů	Doporučení	British Columbia, Austrálie
Deliberative poll	200+	Víkend	Výzkum veřejného mínění	Center for Deliberative Democracy (US)
G1000	1000	1 den	Série hlasování o návrzích	Belgie

Deliberativní kapacita (Dryzek)

Autenticita

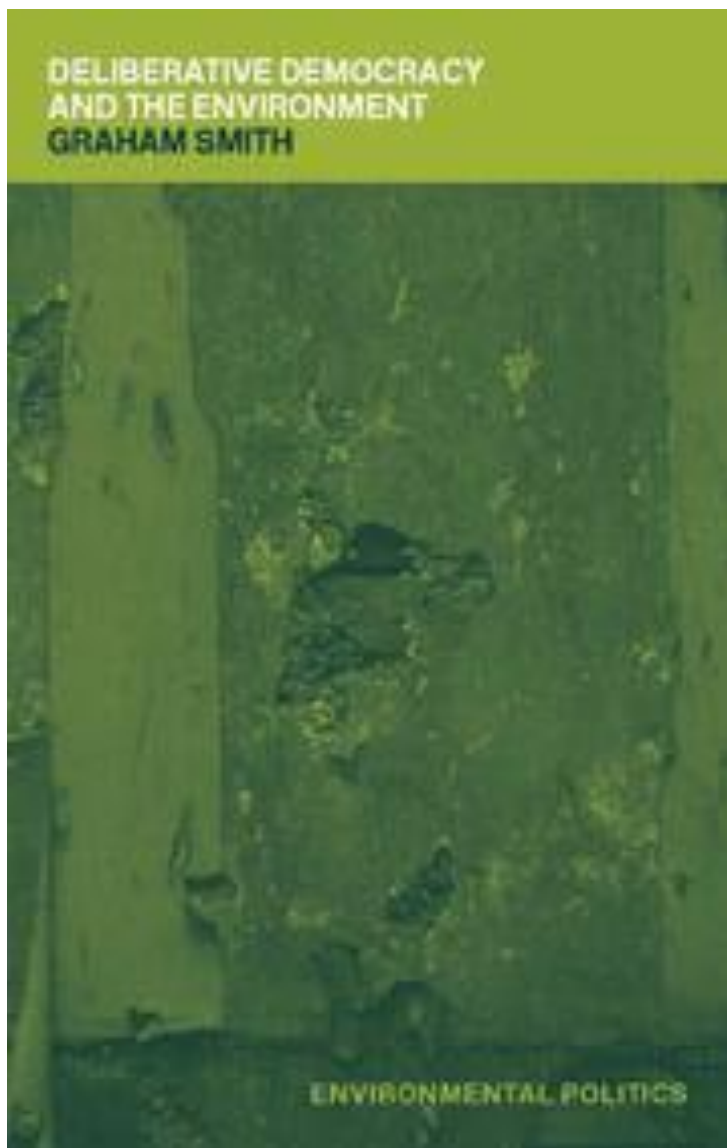
- Míra, do jaké je komunikace schopna vyvolat reflexi bez nátlaku
- Propojení argumentů s obecnými principy
- Vzájemný respekt mezi účastníky
- Otevřenost ke změně postojů na základě argumentů

Inkluzivita

- Zapojení všech dotčených aktérů do deliberace
- Rovný přístup k deliberativním procesům
- Reprezentace různých perspektiv a zájmů
- Odstranění bariér účasti

Konsekvencialita (Důsledkovost)

- Míra, do jaké deliberace skutečně ovlivňuje kolektivní rozhodnutí
- Propojení neformálních diskuzí s formálními rozhodovacími procesy
- Schopnost přetvářet preference a názory do konkrétních výstupů
- Praktický dopad deliberace na politiky a rozhodnutí

Kritéria deliberace podle Grahama Smithe

1. **Inkluzivita:** Jsou slyšet všechny hlasy? Pokud ne, jak jsou zastoupeny?
2. **Nebráněný dialog:** Je projednávání bráněno proti strategickému jednání ze strany silných zájmů? Jsou vytvořeny podmínky pro pěstování úsudku jako rozšířené mentality?
3. **Spravedlivé rozhodnutí:** Jaký typ rozhodovacího pravidla funguje? Jak to ovlivňuje povahu deliberace?
4. **Citlivost vůči pluralitě hodnot:** Jak je pluralita environmentálních hodnot artikulována? Jsou projednávání a rozhodování citlivá na rozsah, měřítko a složitost environmentálních otázek?

Fiktivní situace

Obec byla oslovena energetickou firmou s návrhem výstavby **tří větrných elektráren** na hřebeni kopců nad vesnicí. Projekt by pomohl snížit uhlíkovou stopu regionu a přinesl by obci příjmy z pronájmu pozemků a energetické soběstačnosti.

Část obyvatel ale protestuje:

- Obávají se **znehodnocení krajinného rázu**, hluku a vlivu na ptactvo.
- Jiní naopak podporují ekologický přínos a **možný finanční zisk** pro obec.

Otázka pro veřejnost:

- Má obec projekt podpořit? Jaké podmínky by měly být stanoveny? Jak zapojit veřejnost do rozhodování?

